

MOOD ON THE GO

Ich unglücksel'ger Atlas! Eine Welt,
 Die ganze Welt der Schmerzen muß ich tragen,
 Ich trage unerträgliches, und brechen
 Will mir das Herz im Leibe,

zingen Oscar Wilde en Lord Alfred Douglas bij het begin van Jasper Brandis' encensering van *Mood on the Go*. "Du stolzes Herz, du hast es ja gewollt!", gaat Heines tekst verder, om het publiek eraan te herinneren dat Oscar Wilde zelf verantwoordelijk was voor de tragische wending die zijn leven genomen heeft. De auteur, Jeroen Olyslaegers focust op het feit dat Wilde met zijn fatale rechtszaak tegen de markies van Queensberry niet alleen zijn eigen leven verwoestte, maar ook dat van hen die onvrijwillig het nauwst met hem verbonden waren: zijn zoons Cyril en Vyvyan.

De levens van Cyril en Vyvyan dragen de stempel van hun vaders vernielde reputatie. Cyril (Koen van Kaam) schaamt zich voor zijn vader en heeft geprobeerd de naam Wilde te zuiveren door zijn dapper, mannelijk optreden in dienst van het vaderland. Hij vocht voor Engeland in de Eerste Wereldoorlog en werd gedood door een Duitse sluipschutter. Zijn ervaringen in de oorlog hebben hem wreed en hard gemaakt; hij haat zijn vader en verloochent hem. Vyvyan (Benny Claessens) wordt dan weer geportretteerd als de zoon die wanhopig probeert bij zijn vader in de gunst te komen. Hij heeft al Wildes boeken gelezen en heeft, zo suggereert Cyril kwaadaardig, geld geslagen uit hun ongelukkige jeugd door zijn memoires te publiceren onder de titel *Son of Oscar Wilde*. Vyvyan vertoont verwijfde maniertjes, giechelt en lijkt voortdurend op de rand van de hysterie.

Gedurende het hele stuk proberen de twee jonge Wildes een communicatie met hun vader tot stand te brengen. Elk op hun eigen manier hengelen ze naar vaderlijke erkenning en affectie, maar het enige wat ze krijgen zijn verschillende poses van een man die erop staat dat ook zij een rol aannemen - hij dwingt hen bij het begin van het stuk net als hijzelf en Bosie Douglas een theaterpruik te dragen. Bosie (Jan Bijvoet) is voor één keer het sympathiekste personage. Hij zorgt voor Oscar, maakt komkommersandwiches klaar voor hem en beschermt hem tegen zijn kinderen. Zijn liefde is oprecht, maar niet onkritisch. Oscar zelf (Wim Opbrouck) is een man wiens bekoring de gevangenis niet overleefd heeft. Hij is ongeschoren en onverzorgd; het kostuum ontworpen door An D'huys ziet er sjofel uit; aan zijn voeten heeft hij teenslippers. Erger is dat ook zijn woorden niet

langer betoveren. Hij spreekt in geperverteerde citaten uit zijn eigen werk gelardeerd met banale metaforen; de poëzie is uit zijn taal verdwenen en zijn grapjes missen de oude gevatheid en verfijning. Naargelang zijn snel veranderende gemoedstoestand neemt Wilde verschillende gedaantes aan: de versleten oude man, de gevallen kunstenaar, de nuchtere homoseksueel, de lijdende Christus, de hoer van Babylon, de maagd Maria, God zelf. Maar welke vermomming hij ook draagt, hij is altijd egocentrisch.

Cyril en Vyvyan moeten het feit onder ogen zien dat hun vader zijn vele personae niet los wil laten en niet bereid is zijn verantwoordelijkheid op te nemen of te erkennen dat zijn daden ernstige gevolgen gehad hebben voor de levensloop van zijn zoons. Hij omzeilt elke confrontatie door zich achter holle woorden te verschuilen. Zelfs wanneer hij hen eindelijk op een ontroerende manier zijn liefde schijnt te bekennen door te vertellen hoe hij in de gevangenis hun verlies moest leren aanvaarden en er bittere tranen om hilde, blijkt uit een opmerking van Bosie dat Wilde weer maar eens aan het citeren is, uit *De Profundis* ditmaal - een brief gericht aan Bosie en niet aan hen. Op dat moment beslissen Cyriel en Vyvyan hun vader op zijn eigen terrein te confronteren, en wel door mee te spelen in een opvoering van *Salomé*.

De opvoering van (alweer een geperverteerde versie van) *Salomé* is het hoogtepunt van *Mood on the Go*. Paradoxaal genoeg, of misschien net niet, is het in dit stuk in het stuk dat iedereen zijn pruik afzet. Oscar hult zich in een lang stuk rood gordijn om Salomé te vertolken; Bosie Douglas wordt Johannes de Doper. De timide Vyvyan weigert de rol van Herodes, maar Cyril aanvaardt hem gretig. Tijdens de dans van de zeven sluiers krijgt hij eindelijk de kans om wraak te nemen op zijn vader. Op de tonen van de Jon Spencer Blues Explosions' *Chicken Dog* trekt hij het gordijn van Oscar lichaam, slaat en schopt hem en verkracht hem uiteindelijk zelfs. Daarna dwingt hij zijn vader Bosies hoofd te vragen, een wens die hij maar al te graag vervult. Cyril en Vyvyan wurgen Bosie met het rode gordijn.

De stervende Bosie eindigt bij Oscar op schoot en reciteert voor zijn wreed-aardig ongeduldige minnaar het prozagedicht *The Disciple*. Hij begrijpt dat hij, net als Narcissus voor de vijver, nooit iets anders geweest is dan een spiegel voor Oscars ijdelheid. Hij vraagt Wilde hem nieuw leven te geven met zijn woorden, maar in plaats daarvan steekt Oscar hem neer en weigert nog te spreken. Bosies lichaam glijdt weg; de finale pose van de geliefden is die van een piëta.

Mood on the Go is een erg verwarrend stuk ondanks de puike prestaties van de Toneelhuisacteurs. Bij het verlaten van het theater weet je niet precies wat je

nu gezien hebt, en van verschillende passages is de zin moeilijk te begrijpen. Ik heb de tekst een aantal keer moeten herlezen vóór ik de grondgedachte vatte van een stuk dat tijdens de opvoering niet echt één bepaalde richting uit leek te gaan. Het decor is niet echt behulpzaam: het bestaat voornamelijk uit een metalen constructie die doet denken aan een glas-in-loodraam van Macintosh. De lesbundel van het Toneelhuis verduidelijkt dat het enerzijds een religieuze connotatie zou moeten hebben en anderzijds een homobar moet evoceren, maar dat was mij bij het bekijken van het stuk toch enigszins ontgaan.

De muzikale intermezzo's, waarvan de live gezongen en gespeelde stukken bijdragen van Jasper Brandis zijn, bieden in de voorstelling een welkome afwisseling met de wreedheid en ontluistering van de tekst. Wim Opbroucks heerlijke falsetstem is bepaald genietbaar; maar wat is de betekenis van Rossini's *Petite messe solennelle* gezongen door Oscar, Bosie, Cyril en Vyvyan ter afwisseling van hun non-communicatie? De religieuze muziek past bij de flarden katholieke liturgie in de tekst, maar die zijn parodiërend terwijl de *Petite messe* zo ernstig is. Niks in het stuk verklaart of verheldert de plotselinge harmonie die uiting vindt in het gezang. Net zo staat een fragment gezongen door Alessandro Moreschi, de laatste castraat, vermoedelijk symbool voor Wildes toestand als een kunstenaar beroofd van zijn creatieve krachten (?), maar waarom het opduikt tussen Vyvyans zenuwinzinking en de aanloop tot *Salomé* is een raadsel. De interpretatie van *The Disciple* aan het eind van het stuk is geïnspireerd, maar komt totaal uit de lucht vallen; en waarom keert Oscar zich plots tegen Bosie? Maar ja, honderd jaar na het schielijk overlijden van het *well-made play* mag je misschien niet meer verwachten dat alle stukjes van de puzzel netjes op hun plaats vallen.

Ondanks zijn tekortkomingen is Olyslaegers' *Mood on the Go* een interessante bijdrage tot de verzameling toneelstukken en films die Wildes leven als onderwerp hebben. Samen met Thomas Kilroy (*The Secret Fall of Constance Wilde*, 1997) is Olyslaegers één van de weinig auteurs die het bijna heilige imago dat 'dear Oscar' tegenwoordig heeft, durven bekritisieren. En als *Mood on the Go*'s behandeling van Wilde wel extreem hard mocht lijken, is het misschien goed te bedenken dat elke man doodt wie hij liefheeft, en dat Jeroen Olyslaegers op de première van het stuk een groene anjer in het knoopsgat droeg.

Eva THIENPONT

Mood on the Go van Jeroen Olyslaegers door Het Toneelhuis ging in première in de Bourla in Antwerpen op 25 september 2003.